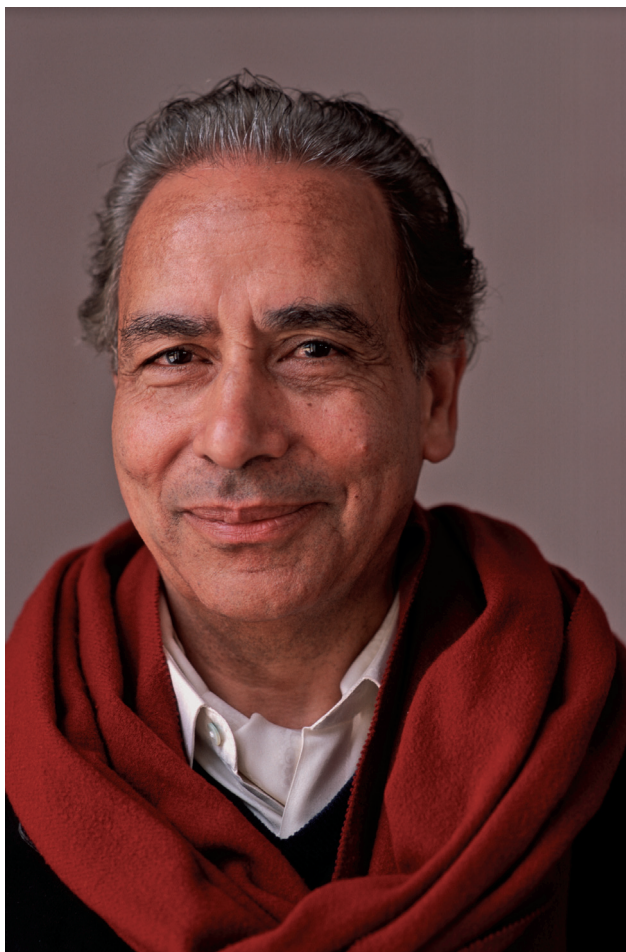

Ibrahim Abouleish, født 1937, grunnla SEKEM i 1977.

INNHold

SEKEM-visjonen.....	9
Verdighet nå!	11

DEL I

OPPVEKST OG KARRIERE.....	17
---------------------------	----

1 BARNDOM OG UNGDOM I EGYPT.....	19
----------------------------------	----

Barndom	19
Kairo	22
Sommer på landet	29
Ungdomsår i Egypt.....	31
Avskjed med Egypt.....	35

2 STUDIEÅR OG KARRIERE I EUROPA	39
---------------------------------------	----

Studieår i Europa	39
Allahs 99 navn	41
Familiestiftelse.....	45
Studenttid	48
Møte med president Sadat	54
Yrkesliv.....	56
Et foredrag i St. Johann.....	57

3 VENDEPUNKT OG OPPBRUDD.....	62
-------------------------------	----

En reise til Egypt.....	62
Hjertet forsøker å forstå.....	68
Avskjed med Europa	72
Hjemreise	74

DEL II

EN NY BEGYNNELSE I ØRKENEN..... 77

4 HVORDAN GRIPE AN VISJONEN..... 79

Ørkenland.....	79
Vannet.....	86
Skyggebringende trær.....	89
Ørkenens mennesker.....	92
Energiforsyning.....	94
Rundhuset.....	95

5 UTPRØVING, ERFARING OG MOTSTAND..... 98

Næringsmessig oppstart.....	98
Familiære forandringer.....	104
Voksende oppgaver.....	105
Motstand.....	108
Møter.....	114
Trekke pusten.....	118

DEL III

VEIVISER – EN NY MODELL

FOR FREMTIDEN..... 121

6 NÆRINGSUTVIKLING – SAMARBEID..... 123

Assosiasjon mellom Egypt og Europa.....	123
Et besøk fra Kypros.....	126
LIBRA må leve.....	129
Sertifisering.....	136
Bomull – gift i hvitt gull.....	138
”Soltilbederne”.....	143
Farmasøytiske bedrifter i ørkenen.....	150
Legemiddelfirmaet ATOS.....	154
Det medisinske senteret.....	158

VERDIGHET NÅ!

Sirkelen konkretiserer ønsket om gjensidig dialog, respekt og likeverd.

Gjennom mitt arbeide som coach og motivator for næringslivet, har jeg møtt mange mennesker som har lyktes med det de foretar seg, og noen har utvist usedvanlig pågangsmot og lederskap. En av dem som har gjort sterkest inntrykk på meg, er den sosiale entreprenøren Ibrahim Abouleish og hans medarbeidere på SEKEM i Egypt. Ikke bare har de skapt flere bærekraftige oaser i en usedvanlig karrig ørken. Men de har også utviklet et næringsliv hvor målet ikke er mest mulig profitt til seg selv, men heller det

motsatte: likeverd og transparens i alle ledd – the Economics of Love.

Å se dette omsatt i praksis, er betagende og gir mot og inspirasjon for den som leter etter løsninger for vår verden i dag. Initiativet er basert på tanken om solidaritet og brorskap i det økonomiske liv – på tvers av landegrenser, likhet i det sosiale, politiske og rettslige liv – på tvers av rase og kjønn, samt frihet i kulturlivet – på tvers av religion. Samfunnet omtales som en levende organisme hvor kjærlighet til hverandre og til jorden er dets høyeste gode.

Om du besøker hovedgården SEKEM en times kjøring utenfor Kairo hvor alt startet, finner du et frodig område innrammet av lange murer og høye trær; kornåkrer beskyttet av palmer, store felt med fôrplanter, grønnsaker, duftende urter og blomster. Langs stier og veier finnes sitrus, vakre busker og høytragende kasuarintrær – et robust tre som tåler både salt og sand. Du finner kyr og kalver under palmetak, sauer på beite, en kamel, duer utenfor fantastiske dueslag, komposter, vakkert anlagte bed med blomstrende kaktus som omkranser flere store bygninger og økologiske verksted for fremstilling og pakking av urteteer, medisiner, ferske og tørkede frukter og grønnsaker samt økologiske tekstiler.

På din vandring passerer du en barnehage, en skole med alle klasser fra første til ellevte inkludert gymnaset, en skole for barn med spesielle behov og en yrkesskole som utdanner elektrikere, metallarbeidere og snekkere. Du finner en liten moske og et stille rom som fungerer som kapell, og du finner kantiner som serverer delikate varme måltider til alle elevene og ansatte basert på ingredienser fra gården. Du finner et amfiteater for større arrangementer og et stort laboratorium med forskning på urtemedisin. I tillegg kan du gå inn i et eller flere av de små runde husene på gården som opprinnelig ble laget for å møte det harde ørkenklima og sandstormene. Du finner også et helsesenter med en vakker indre hage som betjener SEKEMs medarbeidere, deres barn og omtrent 30 000 mennesker som bor i landsbyene rundt gården. I stor kontrast til de fleste andre områder i dagens Egypt, blir du slått av et rent og fredelig miljø, du ser ikke søppel eller avfall noe sted og

det er lite støy i de store produksjonsbygningene. Arbeidsdagene er rytmiske, preget av orden og stillhet, med pauser for bønn for de som ønsker det.

Hver morgen og torsdag ettermiddag kan du se flere mindre sirkler eller en stor sirkel bestående av SEKEMs medarbeidere, der de begynner dagens arbeid og avslutter ukens innsats. Det kommer en liten resitasjon på arabisk og så sier lederne fra hver avdeling kort hva de holder på med. Sirklene etablerer og fordyper opplevelsen av å være et fellesskap.

Første gangen jeg kom hit i 2006, måtte jeg klype meg i armen for å tro at det var virkelig. Gjennom år med reiser i fattige land, har jeg møtt sykdom og nød, bønn om hjelp og en evig klagesang om utbytting av arbeidere og grådige forretningsfolk på jakt etter høyest mulig profitt. Derfor var dette for meg noe helt uventet: et bærekraftig jordbruk og et dynamisk næringsliv midt i tørreste Sahara. Jeg spurte: Hvordan er det mulig? Hvem startet det hele? Kan denne måten å drive samarbeid mellom nord og sør på, være den modellen vi trenger for å komme ut av det økonomiske, etiske og klimatiske uføret vi har havnet i? Kan SEKEM tjene som en vei-viser for å etablere lignende fredsskapende næringsinitiativ i andre land? Denne boken er et begynnende svar på disse spørsmålene. Den er samtidig ment som en brannfakkell for etisk handel i verden nå.

Vi mennesker har en iboende kjerne, en rettferdighetssans, som sier at en arbeider er sin lønn verd! Det skal være et visst rettferdig mål mellom kjøp og salg av en vare, og jo flere ledd i produksjonskjeden, jo mer nøye må man være i å ivareta alles interesser. Slavearbeid, barnarbeid og fattigdom er ingen moderne ord, de har eksistert som en grå skygge langs de store internasjonale handelsveiene gjennom hele menneskets historie. Det nye i vår tid er at avstandene mellom folk er blitt så mye mindre. Du kan sitte hjemme i din egen stue og se en reportasje på TV eller internett om bomullsplukkere i Egypt eller India. I din forestilling trodde du kanskje at de levde greie liv, men så viser det seg at de har levekår tilsvarende utstøtte hunder i bakgården til godseieren. Og godseieren – det er

et internasjonalt handelskonsern som selger billige bomullsklær i butikken nær deg! Der og da, hjemme i din egen stue hvor du sitter nydusjet i din varme badekåpe, oppdager du at nettopp badekåpen og mange andre produkter som du kjøper hver dag, bærer i seg en historie. Og du blir del av denne historien når du kjøper en vare. Hvordan ønsker du at den historien skal være?

Gjennom etablering av SEKEM i 1977, la dr. Ibrahim Abouleish grunnlaget for en helt ny måte å tenke jordbruk og arbeiderrettigheter på i Egypt. Dette ga i 1991 støtet til en gryende bomullsrevolusjon som har spredd seg og i dag utgjør 20 prosent av bomullsproduksjonen i Egypt. I boken du nå holder i hendene, kan du følge Ibrahims og SEKEMs iherdige kamp for å gjøre det mulig for deg og for oss alle å kunne bære rene bomullsprodukter med ren samvittighet. Økologisk bomull produseres i 15 land, men representerer dessverre ennå kun litt over 1 prosent av den globale bomullsproduksjonen. Fortsatt dør omtrent 30 000 bomullsbønder hvert år på grunn av den giften de puster inn når de sprøyter markene sine. Fortsatt ødelegges grunnvannet, og store landområder legges øde på grunn av ensidig jordutnyttelse. Fortsatt setter mange bønder seg i stor gjeld for å kjøpe all giften som storindustrien prakker på dem.

Visste du dette?

Ikke?

Nå vet du det. Hva gjør du med det?

SEKEM er et fyrtårn for etisk handel i verden og et initiativ til fredsskapende samhandling mellom Europa og Orienten. Arbeidet har skjedd utrettelig gjennom mange år, skritt for skritt, og småbønder langs med Nilen har gjennom dette arbeidet gjenerobret de gamle kunnskapene om økologisk dyrking, vannreserver og et bærekraftig jordbruk. Resultatene skal nå dokumenteres og læres bort til andre gjennom det nyopprettede Heliopolis Universitet som i disse dager bygges i ørkenen.

La deg inspirere av denne boken om Ibrahim Abouleish og hvordan han fulgte sin egen stemme og gjorde et skjebnesvangert

valg i livet sitt – slik at SEKEM kunne bli en realitet. På ulike vis kan vi alle ta egne valg og gjøre en forskjell. Du for eksempel kan spørre etter økologiske og etiske produkter når du handler. Vær også nysgjerrig på hvor varene kommer fra, og bli med på å skape en global verdighets-revolusjon NÅ!

Ragnhild Nilsen

www.sekemscandinavia.com

www.GlobalFairTrade.com

Ivrige hender bak hvert biodynamisk/økologisk tekstilprodukt.

4 HVORDAN GRIPE AN VISJONEN

ØRKENLAND

Etter ankomsten til Egypt gjaldt mitt første besøk landbruksministeren. Jeg forklarte ham at jeg søkte en bit ørken som jeg ville dyrke opp med biodynamiske metoder. Det var vennlig imøtekomende av denne svært opptatte mannen at han hørte på meg en halv time. Etter møtet ga han en medarbeider i departementet i oppdrag å vise meg ørkenområder som jeg kunne kjøpe av staten. Slike fantes det jo nok av i Egypt. "Ørken finner vi lett!" mente Kalmel Zahran, en gammel, ærverdig, høyt plassert ingeniør. Først kjørte vi vestover, mot Alexandria. Fra asfaltveien pekte han ut områder som var til salgs og hvor det så ut til å være godt med vann. Ministeren kunne sikkert legge inn et godt ord for at jeg fikk kjøpe landstykket. Jeg så på alt sammen, spurte etter menneskene som bodde der, etter energimuligheter, og ville vite om det kunne bygges veier dit. Men i mitt indre var jeg uberørt. Slik gikk den første dagen og den andre.

Den tredje dagen sa kontaktmannen min tidlig om morgenen at før vi fortsatte reisen, måtte han foreta et besøk siden han også hadde et yrke ved siden av: Han var landbruksrådgiver og skulle besøke en farm nordøst for Kairo, ved Ismaila-kanalen. Da jeg jo var sjåføren hans på denne turen, bad han meg å kjøre ham dit. Ved kanalen lot vi bilen stå, satte over med fergen og kom frem til farmen, der eieren hadde en stor appelsinplantasje. Min ledsager presenterte meg og planen min, og eieren smilte, pekte med en vidtfavnende håndbevegelse ut over landskapet og sa: "Her kommer De sikkert til å finne noe!" Etter at han hadde gjort seg ferdig med oppdraget sitt, gikk jeg med Kalem Zahran videre innover eiendommen som strakte seg fra kanalen i en stripe på fire kilometer innover i ørkenen – så langt som vannet fra kanalen rakk. Det var

Veien til SEKEM gjennom ørkenen.

varmt, den gamle mannen led og gikk tungt ved siden av meg gjennom rekkene av trær på plantasjen. Svetten rant nedover ansiktet på ham. På grensen for tomten stanset vi og så innover steinødet. Her sa Kamal Zahran: "Det er umulig. Nå er vi fire kilometer fra kanalen og ørkenen stiger. Sannsynligvis har vi allerede 30 meters høyde. Hit kommer det ikke noe vann." Mens han ventet i skyggen av et tre, gikk jeg et stykke videre alene. Landet, som blekgult og tomt videt seg ut mot horisonten foran øynene mine, virket ganske lett kupert. Jeg likte at det ikke var så flatt her som i deltaet. Etter noen skritt til i den flimrende heten la jeg merke til at visjonen dukket opp i mitt indre: brønnen, trær, grønne planter og blomsterduft, komposthauger, hus og arbeidende mennesker. Hvor mye kraft måtte ikke settes inn for å forandre slike uveisomme, vanskelige omgivelser og forvandle denne ødemarken til en hage! Men hvor mange arbeidsplasser ville ikke da kunne skapes, knyttet til muligheten for å drive utdanning av mennesker og oppnå noe godt og nyttig for landskapet! – Etttersom gikk jeg tilbake til Kamel Zahran, som straks tok meg imot med ordene: "Det er for bratt, dette kan man ikke dyrke opp." Men jeg følte meg dypt berørt av

dette landet, som om noe hadde talt til meg. Når jeg i dag tenker tilbake, må jeg selvsagt innrømme at jeg var utrolig naiv, for jeg visste overhodet ikke hva det ville si å dyrke opp og vanne land i ørkenen.

På tilbaketuren snakket jeg med Kamel Zahran. ”Hør her, vi gjør ikke noe overilet,” sa han. ”Vi kommer tilbake med fagfolk som kan gi oss råd.” Vi kjørte altså dit en gang til. Men rådgiverne frarådet allerede etter kort tid å ta fatt: Grunnkvaliteten var meget dårlig og vannforsyningen vanskelig; det fantes ingen direkte vei fra Kairo og derfor måtte alt gods settes over Ismaila-kanalen med fergen. Den infrastrukturen som besøkende mange år senere har tatt som en selvfølge, asfalterte veier, strøm- og telefonforbindelse og dessuten landsbyene, er jo først blitt til etter hvert som SEKEM vokste. Den gang var det altså en enstemmig oppfatning at landet ikke var egnet.

Men over natten skjedde det – min indre stemme ga seg ikke. Og tidlig om morgenen besluttet jeg å kjøpe dette ørkenlandet. Hvis det biodynamiske landbruket og alt det andre som jeg ønsket meg ut fra mitt indre bilde, ville lykkes i denne ødemarken og under disse ekstremt vanskelige forholdene, ville denne modellen også være overførbar til enklere forhold i andre land, og vi ville ha vunnet store krefter ved å overvinne vanskeligheter! Jeg tenkte som så: ”Klarer vi å få det til her under disse karrige forhold, kan vi klare å få det til hvor som helst i verden!”

Rett etter at kjøpekontrakten var undertegnet, viste de første hindringene seg. Da jeg prøvde å få tak i plantegninger for å avmerke de 70 hektarene jeg hadde kjøpt, ble det sagt at staten riktignok hadde administrasjonen over dette området, men ikke så lett kunne treffe beslutninger om det. Det fantes ingen form for oppmålingspunkter, og jeg merket meget snart at de egyptiske oppmålingsingeniørene som var ansvarlige for dette landområdet, uansett hadde vanskelig for å omgås med plantegninger og bestemme seg. I tillegg tok bilturen fra Kairo til Ismailia-kanalen den gangen tre timer, og det var nærmest en nåde om ingeniørene fant veien ut i ødemarken, selv om de fikk penger for innsatsen. Da jeg ba Kamel Zahran om råd for dette, sa han skadefro: ”Sa jeg ikke

at det ikke går?” Men jeg lot meg ikke avskrekke av alt dette. Tvert imot: Det gjorde heller saken mer attraktiv for meg og bestyrket meg i mitt forehavende.

Med kjøpet av tomten begynte en intens planleggingsfase. Jeg prøvde nå selv å måle opp de 700 x 1000 meterne ved å låne de nødvendige apparatene. På bestemte punkter slo jeg jernpæler ned i sandgrunnen og nedtegnet alt omhyggelig på papir. I ti år fortsatte det å være slik at jeg bare hadde en omtrentlig anelse om hvor grensene gikk. De senere rettelsene var forbausende små.

På denne plantegningen tegnet jeg først inn veiene: En lengdeakse skulle gå i nordvestlig-sydøstlig retning midt gjennom hele området. Ut fra denne akse tegnet jeg et kors og veier ut til venstre og høyre som delte landet opp i flere tre hektar store parseller som skulle bli til jorder. I ånden ble veiene beplantet med trær til skyggefulle alleer. Hele tomten skulle omgis av et 30 meter bredt skogsbelte, til beskyttelse av det fremtidige livet til planter, dyr og mennesker. Som et indre forbilde benyttet jeg cellen som er omgitt av en cellemembran. Det som den lyse, blå himmelen med den varmegivende solen er for europeeren, er treet med sin skygge for mennesket i ørkenen; her er det kjølig å oppholde seg og her beskyttes man mot de overveldende sterke kosmiske påvirkningene.

Den som vil bringe liv inn i ørkenen, trenger aller først vann. Jeg planla å bore to brønner, en i nordvest i nærheten av staller og fjøs som jeg ville bygge der, og den andre i sydvest, hvor husene og boligene skulle komme. En lang stripe land i vest sparte jeg; der forestilte jeg meg for mitt indre øye en skole, en sykestue, et senter for bevegelseskunsten eurytmi og for kunst og sosialt liv. Og bedriftene, der fortjenesten skulle finansiere oppbyggingen og utviklingen av de kulturelle institusjonene, ga jeg plass på midten av eiendommen. Til de rettvinklede veiene tegnet jeg stadig inn rundkjøringer på markante krysningspunkter, for helt fra første øyeblikk ville jeg satse på en kunstnerisk utforming av ørkenterrenget.

Det første bolighuset vårt på eiendommen ble bygget rundt, og også bedriftene hadde i begynnelsen mange runde former. Denne utformingsimpulsen kommer fra en sosial følelse som lever dypt

inne i min sjel: Det som i det kosmiske viser seg som solens tegn, lever seg på jorden ut som en tiltrekning mot det sosiale. Jeg hadde ikke tenkt lenge over dette, det kom som et behov dypt inne i meg.

Denne første plantegningen eksisterer fremdeles. Når jeg i dag ser på den av og til, ser jeg meg gå der ensomt konsiperende og tegnende bortover den golde, steinete flaten, uten beskyttelse mot sol og vind, der hvor i dag den blomstrende oasen SEKEM med alt sitt liv er oppstått. Det er nesten ikke til å tro og et under hvordan det ene utviklet seg av det andre. Mennesker kom, hjalp til, ble værende eller reiste igjen; det måtte kjempes mot intoleranse, slurv og mange vanskeligheter. Og i tilbakeblikk forekommer alt meg som en stor levende vev som av rennegarn og islett ble vevet til bildet av SEKEM. Fremdeles eksisterer planleggingskontoret mitt i Kunsthuset, i den øverste etasjen.

Det neste jeg skaffet, var en traktor, og så begynte jeg å anlegge veiene ut fra plantegningen min. Under dette arbeidet var jeg stort sett alene; bare noen beduiner vandret forbi av og til med geitene sine og syntes det var urkomisk det jeg gjorde der mens jeg hele tiden kikket ned på et papir. Ideen min kunne de ikke forstå. Men de så den bli til foran øynene sine.

Beduinene, som åpenbart følte seg tiltrukket av nettopp dette landstykket, var vennlige. Stadig vekk tok jeg noe med til dem fra Kairo og ble etter hvert kjent med disse menneskene. Det berørte meg, og jeg tenkte at det var jo vidunderlig at det allerede det første året kom rundt førti mennesker hit for å sette opp stråhyttene sine og bo her. Jeg opplevde dem som sendt fra himmelen og begynte å gi oppgaver til en og annen av dem. En gang sto jeg midt i arbeidet og fordypet meg akkurat i en virksomhet da noen slo meg på skulderen bakfra og sa: "Jeg er Mohammed. Jeg er din vokter!" Han var en beduin med skremmende stygge tenner, men uvanlig åpenhjertig og snill; han bor i dag fortsatt på SEKEM. Den gangen oppfattet jeg tilbudet hans som ren vennlighet og tok det takknemlig imot. Først senere skulle jeg forstå dette også på en annen måte.

Vinteren 1978 var temmelig hard. Jeg gikk hele tiden rundt i skinnlue og tykk ullfrakk, og jeg hutret når jeg så hvor tynt kledd beduinene rundt meg var. Altså skaffet jeg ulltepper til min vokter

Mohammed og hans familie, og de var meget takknemlige for det. Men da våren kom og det ble varmt igjen, så jeg en dag noe sjokkerende: Mohammed hadde laget et tau av ullteppene og brukte det til å trekke traktoren sin. Teppene var skitne og slitte. Jeg sa: "Mohammed, hva har du gjort? Hva gjør du med teppene?" Han så forbauset på meg, som om jeg ikke var av denne verden. "Mohammed, det kommer en ny vinter. Du kommer til å trenge de samme teppene igjen!" – "Hva mener du? Kommer vinteren tilbake? – Når vinteren kommer, vil Allah fortelle deg at du skal kjøpe nye tepper til meg!"

Jeg lærte etter hvert at mange av de menneskene jeg hadde å gjøre med, ikke hadde noen bevissthet om tid eller, sagt på en annen måte, opplevde tid annerledes. Men ut fra en slik bevissthets-holdning kan man ikke planlegge, kan man ikke sette seg noen mål, ikke analysere, ikke korrigere og ikke reflektere. Samtidig så jeg den overveldende hjerteligheten og åpenheten hos disse med-menneskene mine som levde i en umiddelbar følelse, som handlet helt ut fra øyeblikkets opplevelse. Jeg ville imidlertid utvikle noe og forfølge mål som jeg måtte planlegge. Alle opplevelsene mine gjorde det klart for meg hvor viktig et moralsk handlende forbilde er for disse menneskene som lever primært i følelsene. *Hver av dere er en gjeter, og hver og en er ansvarlig for det han er betrodd*, sier Profeten. Ved hjelp av et konkret forbilde, som menneskene her til og med etterligner helt inn i holdning og bevegelser, kan de forandre på mange ting ved seg selv og i sine omgivelser. Derfor har jeg på SEKEM selv tatt riven i hånden og øvd på å rake veiene med dem, har malt vegger i lysende hvitt sammen med dem. Ofte har det vært nok for enklere mennesker å se at disse tingene var verdifulle for meg, og de har anstrengt seg fordi de visste at jeg likte det slik. Denne etterlignende adferden virker over lengre tid forvandlende.

Samtidig var det viktig for meg å vekke en forbauselse som fører til egne spørsmål ved hjelp av vitenskapelige og kunstneriske elementer. Når mennesker begynner å stille spørsmål, viser de at de har lært å forstå noe innenfra. Det neste skrittet består da i å skape konkrete sosiale former for disse menneskene som først

Ibrahim på traktoren i 1977, samme år som SEKEM ble grunnlagt.

og fremst lever på følelsesplanet. Dette berører et plan som fra europeisk synspunkt stort sett synes selvfølgelig, men som er av sentral betydning for at det skal oppstå noe forpliktende innenfor et foretagende: Hvordan og når begynner vi vår dag? Hvordan står vi i kretsen, hvordan kler vi oss riktig til arbeidet vårt? Hvordan omgås vi hverandre, så menneskeverdet blir tydelig og vi slipper misforståelser?

Kan jeg stole på at du gjør det du sier du skal gjøre? Eller må jeg regne med at du den ene dagen kommer på jobb og den andre dagen har glemt det? Via de sosiale omgangsformene utvikles vår forstand og vår empati. Dette begynner med svært elementære regler: Hvis du for eksempel har sagt deg enig i at du skal være på arbeidet klokken syv, er det nødvendig med mange overveielser: stå opp i tide, kle på seg, spise frokost og ta bussen. Bevisstheten

begynner å beskjeftige seg med dette tidlig – noe den aldri ville tatt et oppgjør med om den bare kunne handle ut fra seg selv. I mange tilfeller her i Egypt går man fortsatt på arbeid når man føler man har fått nok søvn, og avslutter noe om man blir trett – uansett om man har lovet å fullføre et arbeide innen en viss tid. Det skaper lite samhold og mange irritasjoner.